

Tenir-ne prou

Oracions com *Tenim prou diners* i *No hi havia prou aliments* es poden reduir a *En tenim prou* i *No n'hi havia prou*, en què el pronom *en* (escrit *n'* en el segon cas) representa els complements positius *diners* i *aliments*, respectivament. Sembla, doncs, que aquestes dues oracions no siguin sinó dos casos més de l'ús del pronom *en* en substitució de complements partitius, amb un mecanisme ben conegut, i amb unes infraccions també ben conegudes: d'una banda, la que consisteix en construccions com *En tenim prou diners* i *No n'hi havia prou aliments*, amb un ús clarament pleonàstic del pronom *en*, i pròpia dels qui han adquirit, imperfectament, l'ús d'aquest pronom. I de l'altra, la que consisteix en construccions com *Tenim prou* i *No hi havia prou*, més recent i lamentable, pròpia dels qui l'han perdut, l'ús d'aquest pronom: dit altrament, dels qui se subjecten cada cop més a la sintaxi del castellà.

Però, de fet, les frases verbals *tenir-ne prou* i *haver-n'hi prou* no constitueixen uns casos qualssevol de l'ús del pronom *en*, sinó uns casos especials, encara que no únics: l'habitualitat de frases com *Ja en tinc prou*, responen a la pregunta *Vols més pa?*, i com *Ja n'hi ha prou*, responen a *Hem de dur més ciment?*, ha fet que el pronom *en* acabés adjuntant-se d'una manera permanent a *tenir prou* i *haver-hi prou*, cosa que ha originat els conjunts *tenir-ne prou* i *haver-n'hi prou*, que podem considerar unes autèntiques locucions verbals, amb les quals la llengua ha anat arraconant el verb *bastar* (que fins i tot hi ha qui, certament a tort, considera acastellanat).

Les locucions *tenir-ne prou* i *haver-n'hi prou* es construeixen sovint amb un complement introduït per la preposició *amb*: *En tenia prou amb cinc-centes pessetes*, *N'hi haurà prou amb un parell de pollastres*. Però no s'ha de creure, en aquests casos, que el pronom *en* duplica aquests complements, cosa que induiria —a tort— a fer-los-precedir sistemàticament per una coma, amb què es consideraria que hi figuren en oposició. En aquestes construccions, el pronom *en* no deixa d'ésser el representant d'un complement introduït per la preposició *de*: *En tinc prou, de diners, amb...* *N'hi ha prou, de tall, amb...* I l'ús de la coma depèn de l'expressivitat. Diríem, amb senzillesa, *En tinc prou amb cinc-centes pessetes*, i, amb èmfasi, *Ja en tinc prou, amb cinc-centes pessetes!*